СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 127. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, вівторок, 3-го червня 1947. No. 127. JERSEY CITY and NEW YORK, Tuesday, June 3, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ВІЙСЬКОВИЙ ВИШКІЛ МОЛОДІ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В АТОМОВОМУ ВІЦІ

Вашингтон 1 червня. — Президентська дорадча цивільна комісія, складена з 9 людей під проводом д-ра Карла Т. Комптона, президента Технологічного Інституту з Масачусетс, оприлюднила вислід 6 місячної праці заявою, що загальний військовий вишкіл молоді у віці 18-20 літ є неминучий, щоб забезпечити край в атомовому віці. У склад комісії входять провідні громадяни цивільного й церковного життя. Вони не закривають свого здивування з факту, що наші військові сили подібні до „порожної шкаралупи" після того, як розпущено зо служби армію й летунські сили. З другого боку вони глядять зі страхом на видатки, потрібні на передбачуваний вишкіл 750,000 до 950,000 молоді річно. Ці видатки вони обраховують на $1,750,000,000. Атомову війну, яка може знищити нашу країну, передбачує комісія після 1955 року.

ДЕНЬ ПРОТЕСТУ ПРОТИ РОБІТНИЧОГО ЗАКОНОДАВСТВА.

Ню Йорк. — Центральна Рада Ремесла й Праці, складена з представників юній, приналежних до Американської Федерації Праці, оприлюднила проклямацію посадника міста Вилйема О'Двайера в справі нового робітничого законодавства в конгресі. Новий законопроєкт Тефта-Гартлія перейшов обі конгресові палати, а спільна конференція обох палат вирівнала всі розбіжності у четвер 29 травня. Після цього спільний законопроєкт має прийти ще раз під голосування обох палат ще біжучого тижня. Проклямація О'Дваєра взиває, щоб усі громадяни міста, які противлятьсяобмеженні юнійних прав, прилучилися до спротиву робітничих організацій і поклали разом з ними протест до краєвих властей у Вашингтоні проти намічених обмежень у новому законодавстві. Середа 4 червня назначена як день загального протесту громадян міста Ню Йорку.

ПРИРОДНІ НЕЩАСТЯ И КАТАСТРОФАЛЬНІ ВИПАДКИ В ПОМИНАЛЬНІМ ДНІ.

Ню Йорк. — Пресові агенції подають жертви в людях з нагоди святкування Поминального Дня. В четвер 29 травня розбився великий літак DC-4 з 48 людьми у Ню Йорку негайно після того, як він піднявся в повітря з Майдану Ля Ґвардії в дорогу до Клівленду. Літак згорів, 38 людей згинуло на місці, а потім померло ще четверо людей у шпиталях. Наступного дня розбився інший літак марки DC-4 з 53 людьми в дорозі з Нюарку, Н. Дж. до Маямі, у Флориді. Всі подорожні згинули. Оба літаки були закуплені підприємством Істерн Ерлайнс від армії після покінчення війни. крім цих масових випадків трапилися ще випадки з розбиттям авт. — В околиці Пейн Блоф, у стейті Арканоо, вдарив буревій — „торнадо" — такою силою, що в ньому згинуло 28 людей у завалених домах. Загальне число жертв у людах під час святкування Поминального Дня виносить понад 400.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ КОМІТЕТ РОЗВЯЗАВСЯ.

Ню Йорк. — Американський Християнський Комітет для Втікачів, який від 1934 р. поміг дістатися в Америку 17,000 біженцям, розвязався з кінцем минулого тижня, як це оповіщує його предсідник д-р Леланд Рекс Робинсон. Цей Комітет помагав дістатися в Америку протестантам і східнім православним. Агенції й працю Християнського Комітету перейме Комітет Переміщених Осіб Церковної Світової Служби (Committee on Displaced Persons of Church World Service) Адреса осідку Американського Християнського Комітету була 5 Beekman St., New York, N. Y.

ПОСТАВЛЯТЬ ПІД СУД КОМУНІСТІВ ЗА ОБМАН У СТРАЙКУ.

Вашинґтон. — Комісія Неамериканських Діянь палати репрезентантів оприлюднила звіт зі своїх дослідів над страйком у підприємстві будови кораблів Алис-Чалмерс у Милвокі в 1941 р. Це був час союзу Совєтів з Гітлером, коли то американські комуністи вели агітацію за світовий мир. Тоді комуністи — Геролд Кристофел і Роберт Бюс—викликали 76-денний страйк робітників, щоб спинити будову американських кораблів. Після теперішньої війни ці самі комуністи викликали поновний страйк, який тривав 329 днів і кінчився 23 березня. Комісія ствердила при допитах, що вони підробили 2,000 балотів під час голосування юнії над першим страйком і так надали страйкові вигляд законности. При переслуханні в комісії 1 березня оба провідники під присягою виперлися, що вони комуністи. Департамент справедливости перебрав цю справу у свої руки, щоб розпочати судове поступування. Їм закидають, що припинення будови воєнних кораблів причинилося до нещастя у Перл Гарбор в 1941 р.

Величавий здвиг Американсько-Української Молоді в Ню Йорку

Ню Йорк, Н. Й., 1. червня. — Сьогодні тут закінчився дводенний Зїзд Американсько-Української Молоді Нюйорської Метрополитальної Округи, як частини Ліги Української Молоді Північної Америки. Зїзд, що відбувся на кілька місяців перед Конвенцією згаданої Ліги, яка заповіджена на осінь у Филаделфії, перемінився у величавий здвиг американсько-української молоді взагалі, що своєю організацією, нарадами та імпрезами стояв на небувалому досі високому рівні.

НАРАДИ І ДИСКУСІЯ

Зїзд практично почався в пятницю, дня 30-го травня, реєстрацією учасників в готелю Ню Йоркер. Наради відбулися чергового дня від год. 11. перед полуднем, до год. 5:30 ввечері, з одногодинною перервою на обід. Наради відкрито американським гимном і молитвою, а в дальшому виголошено 5 рефератів та переведено дискусію і ухвалено резолюції. Реферати виголосили: 1. Капітан-ветеран Американської Армії Данило Слободян на тему: Сучасність в очах ветеранів, 2. Голова Українського Конгресового Комітету і „ветеран" організаційного життя американсько-української молоді Степан Шумейко: „Наша роля в мирових змаганнях Америки"; 3. Капітан-ветеран Американської Армії Осип Лисогір: „Наша участь у встановленні українських американських організацій"; 4. Олена Купчинська: „Чому жінки є активніші від чоловіків в кругах молоді" та 5. Софія Демидчук: „Третій розділ" — третя верства американсько-української молоді, до якої сама належить.

Данило Слободян незвичайно річево представив погляд вчерашніх вояків українців Американської Армії на теперішній стан зорганізованого американсько-українського життя, видвигаючи потребу активнішої зорганізованої участи в ньому ветеранів, головно як іде про працю при Народніх Домах. Степан Шумейко назвав багато фактів з праці американських українців, що їх без сумніву можна вважати великим вкладом в мирні змагання Америки. Сюди належить насамперед акція за признання Україні та українському народові його повних прав на незалежне державне життя, та за допомогою ці права здійснити, без чого годі подумати собі встановлення тривкого миру в світі, як це є бажанням Америки. Осип Лисогір ствердив, що участь американсько-української молоді в теперішньому зорганізованому громадському житті не цілком задовольняюча та видвигнув цілий ряд думок і пропозицій, як її посилити, що є рішучою вимогою часу і обставин. Олена Купчинська незвичайно дотепно представила без порівнання більшу активність дівчат і жінок в організованому житті молоді, як і старшого громадянства. Прикладом того могли б послужити навіть ці наради, на яких приявна велика більшість власне дівчат. Софія Демидчук говорила про третю вже з черги верству американсько-української молоді, яка вже сьогодні дає свій вклад в загальне американсько-українське громадське життя. Референтка, подібно, як і її попередники, закликала до ще більше активної і всесторонньої праці американсько-українського доросту. У міжчасі Галина Зейкан зложила привітання від української молоді, яка тільки що приїхала до Америки. „Сьогодні ми, новоприбулі, більше ніж коли почуваємося частиною вас усіх, української молоді в Америці" — говорила бесідниця. Всі реферати, за виїмком привіту Г. Зейкан, виголошено ангійською мовою. Після обіду відбулася незвичайно річева дискусія, головно над докладом И. Лисогіра про збільшення і поглиблення громадської праці американсько-української молоді взагалі, а в українських установах зокрема. У висліді винесено цілий ряд конкретних постанов, що будуть основою і напрямком дальших нарад Ліги Української Молоді Північної Америки на найблищій конвенції у Филаделфії. В нарадах взяли участь біля 300 представників молоді і не тільки з Нюйорської Метрополітальної Округи, але й інших стейтів, як теж Канади. Іменем Союзу Української Молоді Канади запросила Евгенія Гарасим американську молодь на свій Зїзд до Торонта на кінець червня. Нарадами проводила активна організаторка і учасниця життя американсько-української молоді і головна радна У. Н. Союзу Ґеновефа Зепко з Акрон, Огайо, Секретарювали Анна Дудяк та Іван Прилуцький з Ню Йорку.

СПІЛЬНА ВЕЧЕРА І БАЛЬ

Цього самого дня, в суботу, у великій залі готелю Ню Йоркер, відбулася спільна вечера і опісля баль. В годині 8-ій ввечері при столах засіло понад 400 осіб, насаперемд молоді, як теж чимало запрошених представників старшого громадянства. За президіяльним столом, крім Комітету Зїзду, були теж представники духовенства та українських громадських і допомогових організацій. Вечера почалась молитвою та благословенням, переведеним о. Петром Гевком. Гостей привітав голова бенкетового і забавового Комітету, Михайло Гинда. Тостмайстром був Осип Лисогір. Під кінець вечері виголошено цілий ряд коротких промов. Між промовцями були голова Жіночої Секції ЗУАДКомітету Іванна Бенцаль, головний секретар У. Н. Союзу Дмитро Галичин, представник українсько-канадських ветеранів другої світової війни п. Луцик, д-р Лука Мишуга, голова Українського Конгресового Комітету Степан Шумейко. В дальшому тостмайстер познайомив зібраних з членами поодиноких Комітетів Зїзду, викликаючи їх по імені, як теж з приявними поодинокими представниками громадянства, між якими був теж голова У. Н. Союзу Микола Мурашко, голова Союзу Українок Америки Олена Лотоцька, та многі інші. Під час вечері гучномовці передавали українські мелодії. Вечеру закінчено роздачею спортових нагород, здобутих в змаганнях попереднього дня та які теж належали до програми Зїзду. Після вечері молодь, танцюючи, забавлялась пізно в ніч. Прийняття й забава позначились надзвичайно високою культурністю і гідністю, що насамперед треба з найбільшим признанням підкреслити.

ФЕСТИВАЛЬ І ЗАКІНЧЕННЯ

Завершенням Зїзду української молоді в Ню Йорку був музичний Фестиваль, що відбувся в неділю, дня 1-го червня у великій залі Скул оф Фешин Дізайн Одіторіюм і тривав від год. 3-ої до 6-ої після полудня. На програму Фестивалю склалось три точки: 1. Інсценізація історичної картини Репіна „Запорожці пишуть лист до Султана", 2. Оперета Ніщинського „Вечерниці" і 3. Концерт Українського Молодечого Хору та виступ солістів: оперової співачки Марії Полиняк-Лисогір (сопран) та скрипачки-віртуозки Донни Ґресько. Фестиваль в цілості як і кожна його точка зокрема були справжнім тріюмфом як для артистів, так і організаторів Зїзду та американсько-української молоді взагалі. Це була справді небуденна імпреза, якою протягом трьох годин одушевлялась схвильована до сліз публика, що вщерть виповнила велику залю. Інсценізація образу „Запорожці пишуть лист" виконана збільшеним числом членів хору проф. Кириченка, була не тільки оригінальна, але й виконана з найбільшою дбайливістю в усіх її детайлях — від добору історичних одягів і характеризації починаючи, а на чистій українській мові та справді високо-мистецькому виконанні поодиноких роль кінчаючи. Поодинокі ролі виконали: Михайло Терпак (кобзар), Джеймс Ґабода (Сірко), Іван Кацюбинський (секретар), Теодор Шумейко, Петро Микитин, Василь Чупа, Павло Данилюк, Ґеорґ Коваль, Данило Шумейко, Петро Федун та Антін Шумейко. Сценарій написала Меланія Мілянович, а інсценізацію підготовив Михайло Скоробогач. Танець „Запорозький герць", виконаний під час інсценізації з найбільшою майстерністю і артизмом групою танцюристів Івана Фліса, був завершенням цеї оригінальної точки Фестивалю. Оперета Ніщинського „Вечерниці", в якій взяло участь понад пів сотні хлопців і дівчат в чудових українських національних одягах, була виконана з такою природністю і артизмом рівночасно, що публика не знаходила слів і способу, щоб виявити своє одушевлення. Найкращі мелодії були доповнені в черги виступом групи танцюристів Івана Фліса (аркан), групи дівчат і танковим дуетом Оксани Авраменко і Володимира Бакада. Сольові партії у „Вечерницях" від-

(Докінчення на стор. 4-тій).

„ВИЧИСТИЛИ" КОМУНІСТІВ З ІТАЛІЙСЬКОГО УРЯДУ

Рим, 1 червня. — Сьогодні вже заприсяжено новий італійський уряд, створений попереднім премієром Альчіде де Гаспері. На всіх 17 членів італійського уряду вчера ввечері вже проголошені імена 15 міністрів, між якими, щодо партійного складу, є 11 християнських демократів, один ліберал, один республиканець, один незалежний та один націоналдемократ. Міністром закордонних справ є Карло Сфорца, незалежний республиканець. З уряду цілком „вичищено" комуністів і соціялістів. Хоча заступлені в уряді партії не мають більшости в парляменті, проте, вважається, що він матиме піддержку теж інших проти-комуністичних партій. Першою турботою нового уряду буде одержати американську харчову допомогу.

ЗАГРОЗА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ В ІТАЛІЇ.

Рим, 1 червня. — Після „чистки" комуністів і соціялістів з італійського уряду, бувші італійські ліві партизани почали сьогодні знова збиратися в горах в північній Італії. Ціль цеї партизанської мобілізації докищо невідома, але власті провінції Новара проголосили загрозливий стан та почали стягати більші сили змоторизованих частин карабінерів (поліції), що починає занімати важливі стратегічні позиції. Завтра, під час святкувань першої річниці проголошення республики, сподіваються великої демонстрації комуністів і соціялістів проти уряду.

БОЛЬШЕВИЗАЦІЯ МАДЯРЩИНИ.

Будапешт, 1 червня. — Мадярський премієр Ференч Наґі, член партії дрібних зевласників, виїхав до Швайцарії на відпустку і звідтіль телеграфічно зголосив свою резиґнацію. На його місце іменовано вчера премієром Ляхоса Діннієса, члена тої самої партії, але зі сильним про-комуністичвими симпатіями. Як попередній премієр вважався ще до деякої міри рівноважником між східними і західними орієнтаціями мадярської політики, так новий премієр і його уряд вже вважається виключним знаряддям Совєтського Союзу. Після цеї зміни в уряді сподіються дальшої большевизації країни, ак це вже переведено в Польщі, Румунії та інших країнах в „сфері совєтських впливів". Усе це дуже зажурило демократичні кола, що рахували на це, що Злучені Держави та Анґлія не допустить до цього, щоб ще й Угорщина впала жертвою Совєтів.

ЕСПАНІЯ І СОВЄТИ — НОВІ „КОЛАБОРАЦІОНІСТИ"?

Мадрид, 30 травня. — Цілий ряд еспанських підприємців одержали „приватні інформації", що уряд не матиме жодних застережень, якщоб вони бажали увійти в торговельні взаємини зі Совєтським Союзом. Це потверджувало б поголоски, які вже від давна кружляють між дипломатами, що Совєтський Союз готов навязати відповідну співпрацю з Еспанією генерала Франка, хоча публично він гостро виступає проти можливостей такої співпраці між Еспанією та західними союзниками.

КОМУНІСТИЧНІ БЕЗПОРЯДКИ В ГРЕЦІЇ ПРОДОВЖУЮТЬСЯ.

Атени, Греція, 1 червня (АП). — Тут офіціяльно повідомлено про атаку комуністичних банд на дві більші місцевості в Північній Греції. Бувший ґрецький реґент, архиепископ Дамаскінос, вперше виступив публично з гострим осудом комуністичної партизанки. Нові втікачі з Югославії заявили Балканській Провірочній Комісії О. Д., що Югославія продовжує всіляко піддержувати комуністичні заворушення в Греції.

БОЛЬШЕВИЦЬКЕ КОМЕРСІЙНЕ РАДІО.

Москва, 1 червня. — Совєтська преса залюбки називає західну пресу „комерсійною", з огляду на друковані нею торговельно-промислові оголошення. Сьогодні совєтське радіо само почало передавати платні оголошення 11 організацій: театрів, торговельних магазинів та фабрик.

БОЛЬШЕВИКИ ЗНОВУ ВИДВИГАЮТЬ СПРАВУ СКИТАЛЬНИКІВ.

Москва, 1 червня (ЮП). — Большевицька партійна „Правда" сьогодні знову видвигнула справу скитальників. У звязку з повідомленням про можливий переїзд 300,000 скитальників з американської і британійської зон Німеччини на працю до Франції, большевицька газета твердить, що це є „недопускаєма трансакція" та „різке заперечення міжнародніх договорів, яке ніколи не можна вважати за леґальне". „Правда" дальше твердить, мовляв, між тими скитальниками є велика кількість „совєтських громадян." Новістю є, що цим разом в справі скитальників большевики накидуються на Францію, і не тільки на Америку й Анґлію, як це було досі.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ERNIE PYLE

Багато европейських скитальників прибуває тепер до Америки на кораблі „Ernie Pyle", так названім у честь американського журналіста цього імені, що згинув у минулій війні на Пацифіку, де виконував обовязки военного кореспондента. На цьому кораблі перевозять теж і декого з українських скитальників, хоч для тих надавався б краще корабель „Агапій Гончаренко", збудований у війні за гроші американських українців, а названий в честь цього українця-скитальника з України, що перший на американській землі помянув англійською мовою Тараса Шевченка як жертву московсько-царського деспотизму та борця за волю України. Яка велика це була б символіка, коли б так можна було тепер перевозити до Америки на цьому „Кораблі Свободи" (так називано того роду кораблі в часі війни!) українських нових скитальників, що є новими жертвами московського деспотизму, тим разом червоного, куди страшнішого від царського. Та вертаймо до теми і згадаймо коротким словом за особу,, якої імя стало тепер в Америці дуже популярним.

Ирні Пайл був у війні дуже люблений і шанований вояками, головно тими простими. Він був відомий з цього, що залюбки перебував у товаристві звичайних вояків, підстаршин чи лютенантів, десь далеко на фронті, в найнебезпечніших місцях. Знав почування вояків перед боями, в часі боїв, у шпиталі, чи на відпочинку. Читав з ними листи, які вони одержували, читав і їхні відповіді. Тому і так добре знав, що саме передавати у своїх кореспонденціях від вояків їхнім мамам, дружинам, нареченим чи приятелям, а теж і цілій суспільності, коли не дописував у чомусь домашній фронт. Вмів порадити, що й як треба писати до вояків, щоб їм туґу розвіяти та піднести їх на дусі. Свої спостереження передавав просто й спокійно, але рівночасно з великим відчуттям людської драми.

Журналістичний талант Ирні Пайла та його гарні прикмети пізнали аж у часі війни, хоч він був таким самим знаменитим журналістом і такою самою гарною і відважною людиною теж і до війни, на що вказують хочби його описи кольонії прокажених людей. Та в мирі його не пізнавали. Доперва у війні пізнали його дійсну вартість і відзначили. Від цього часу далі пишуть про нього та видають що раз нові книжки його творів, чи про нього. Брались навіть ставити величаві памятники в його честь, але проти цього виступила його дружина, заявляючи, що це не відповідає скромному духові покійного. Що це правда, видно теж зі слів цього, що „цензурував" якийсь час воєнні дописи Пайла і знав його зблизька. Він каже, що Пайл почував себе дуже погано, як його імя повито такою славою, що він став „легендою за життя", та як зачались з ним обходити як з „галивудською зіркою", відлучивши його від звичайних вояків, з якими зжився, та доручаючи писати про те, що йому розповідали генерали й адмірали. Це його дуже пригнічувало й він зачав говорити про смерть, про те, що скоро згине. Так і сталось.

Жиди в справі Палестини

Зпоміж заяв у справі Палестини, зложених перед Комісією Обєднаних Держав, мабуть найбільш вітвертою є заява Моше Шертока, голови Політичного Департаменту Жидівської Агенції для Палестини. У відповіді на запит представника Польщі, Шерток зясував жидівську справу 12. травня перед Обєднаними Державами такими аргументами:

Жидівська Агенція для Палестини, це організація сіоністів, яка була покликана до життя як дорадче і співпрацююче тіло з урядом, настановленим Англією при справуванні мандату в Палестині з доручення Ліги Націй. До сіоністів в Жидівській Агенції прилучилися ще й інші жидівські групи. Світова Сіоністична Організація обіймає кілька партій, як: Партію Праці, Партію Центра, Мізрахі — тобто релігійну групу і Ревізіоністів. Ці партії виступають окремо на Сіоністичних Конгресах, які відбуваються що два роки. При такім складі Жидівська Агенція являється не лише речником жидів, що поселилися в Палестині, але й заступає жидів з цілого світу, коли вони підтримують ідею Жидівської Національної Батьківщини. Жидівська Агенція постаралася за переселення соток тисяч жидів до Палестини, перевела програму для їхнього розселення і вела нагляд над розбудовою жидівського промислу. Підчас війни Агенція переводила рекрутацію і мобілізацію жидів і створила 32-тисячну жидівську армію, яка підпорядкувалася британській команді.

Головним завданням Агенції було переводити жидівську іміграцію до Палестини. Треба погодитися з домаганням, що жиди мусять дістати дозвіл поселитися в Палестині в необмеженім числі, очевидно під засторогою, що вони не пошкодять ані не усунуть звідти теперішніх мешканців, які там теж мають право. Коли хто говорить, що жиди не мають історичного права до колонізації Палестини, то такий не розуміє жидівської справи.

Становище жидів у справі Палестини є єдине в своїм роді. Жиди це бездомна нація, а безприкладно привязані до країни своїх предків. Теперішне число жидів у Палестині (600,000); їх постанова не піддатися арабській більшості (1,200,000); їх намір переселити мільйони жидів з цілого світу і створити жидівську батьківщину — все те створило Палестинське питання, яким саме займаються Обєднані Держави. Треба признати, що в 1900 р. було лише 50,000 жидів у Палестині; в 1930 р. було їх 165,000, в 1939 р. було 475,000 а тепер є 630,000. Всі вони — це жидівські іміґранти. Сьогодні є більше жидів у Палестині, ніж було арабів з кінцем першої світової війни. А прецінь до року 1880 була там лише горстка жидів! Ця несподівана іміграція вказує, на невідбиральне право жидів поновно заселити Палестину. Вони прийшли туди не як гості, а на підставі свого права. Вони ввійшли туди самі і самі себе приймають. Кожний гектар землі ми самі закупили і вратували від здичіння; ми не відібрали нікому ні одного дому, ані одного місця праці. Для арабського населення жиди принесли повно праці, багатства й добробуту — казав Шерток.

Нам кажуть, що після знищення режіму Гітлера в Европі, жидівським скитальцям буде ліпше в Европі, кажуть, що ми в Европі давніші, ніж у Палестині. Одначе в Еспанії жили жиди тисячу літ, а в 1492 р. їх або знищили, або вигнали. У Польщі жили жиди від 11 і 12 століття, а в 17 віці їх змасакровано. В царській Росії уладжувано на них погроми, а остання війна привела катастрофу. У Німеччині поселялися жиди ще від 4 століття, але 600 літ тому пішла повінь переслідування проти жидів. Так й тепер: Гітлер минувся, але не минулася ненависть до жидів. Самий Гітлер прийшов з филею антисемітизму. Отже вся оця історія посилення жидів в Европі потверджує, що жиди ніколи не можуть чутися безпечними на розсіянні.

Видвигають питання, чи жиди в Палестині можуть засимілюватися. Треба сказати, що так: вони прийдуть до Палестини і стануть жидами. Але в Німеччині вони не засимілюються, бо ніхто не може поселитися на цвинтарі, ані не може збудувати дому на сміттю. Зрештою головна сила жидівських скитальців не йде з Німеччини.

Ніхто не подав іншої розвязки жидівського питання поза поселення в Палестині. Навіть, якщо була б яка інша розвязка, то треба рахуватися з волею жидів. Вони не є річю, якою можна торгувати. Вони кричать до світу, що вони є частиною народу, який має свою власну волю. Вони хочуть іти до єдиної країни, де вони почувались би як дома, чи то як одиниці, чи як збірнота. Їх проблема є невіддільна від проблеми Палестини. Вона, саме, становить Палестинське питання.

Коли хто хоче відділити Палестину від питання жидівської іміграції, то це таке, наче б хто говорив про биття серця окремо від кружения крови. Вирішення справи Палестини без допущення іміграції не є жадним вирішенням. Ми віримо, що лише в Палестині можна розвязати цю проблему тривало й конструктивно. У всіх країнах поводяться з жидами як з другорядними або третьорядними громадянами і тому іміграція до Палестини не може бути привязана до наладнання питання жидівських скитальників в Европі.

Після такого зясування конечности отворення Палестини для жидів і створення з неї жидівської держави, Шерток перейшов коротко справу британського мандату над Палестиною згідно з історичними виводами арабів і посторонніх людей, і прийшов до зясування жидівсько-арабського спору в Палестині. Він доводив, що признання Жидівської Національної Батьківщини в арабській палестинській державі не осягне цілі, бо жидів залле арабське населення. Також недоцільним є говорити про змішання жидів з арабами и для асиміляції. Єдиною можливою розвязкою являється признання Палестини як незалежної жидівської держави. Щойно тоді вивяжеться там співпраця жидів з арабами для взаємного добра. Арабське населення буде повноправне в Палестині вже тому, що довкруги є арабські держави, які не допустять до винародовлення арабів. Отже з огляду на таке положення в незалежній жидівській Палестині обі національности будуть могти розвиватися незалежно і самоуправно, твердив жидівський речник.

Улас Самчук

Тим, що не хочуть...

15-16 березня цього року відбувся другий річний зїзд Обєднання Українських Письменників (МУР'у). Пристрасно, щиро, навіть захопливо, навіть, скажу, побожно люди захищали свої думки. Час від часу зривалась буря. Хотілося вилетіти вище, щоб згори дивитись, як вирує і горить українська думка. І на душі було легко та безпечно. Знаю: ми живий, здоровий організм. Ми були, ми є, ми будемо... Тим більше, що все, що там родилось, вирувало, горіло, на один тільки звук розваги негайно вливалось у форму, все, що прийшло в душу, там залишилось на тривало. Ми сказали собі і всім, що маємо право бути необмежені в мислі і обмежені в конечності. Можемо, вміємо і будемо організовані.

Ніхто від нас не вимагав дисципліни. Мали її в собі, як маємо зір, чи дотик. І це якраз те, що має бути. Коли дивимось на нас в перспективі одного тільки року, бачимо, що ті триста шістьдесять днів минули для нас, не як минає звичайний день, чи звичайна ніч. За цей час наша невеличка громадка мистців, розсипана по найгірших мешканнях таборів, горіла, думала, творила і, коли зійшлась за рік, вона знесла в одно місце своє надбання.

Радимо думаючим поцікавитись працею цих людей. Погляньте на наші „Збірники", наш „Альманах", наші видання, позначені знаком „Золота Брама". Прочитайте Шереховe „В обороні великих", прочитайте „Хорс", прочитайте видане „Прометеєм" чи „Рідним словом", прочитайте у пресі на кожній сторінці думки наших людей — і ви побачите, що люди ті щось вам сказали.

Але, не зважаючи на все, нам кажуть, що між нами є люди, які нас не хочуть. Між нами є такі, що не хочуть купити нашу книжку, не хочуть читати наші статті, не хочуть навіть, щоб нашу мурівську книжку, чи нашу оцю газету купували інші. Вони мають на це свої особисті міркування. Вони дивляться іншим від нашого оком і бачать інші вартості.

Що маємо вам сказати? Вичуваємо, що ви нас не будете чути. Наші слова не для вас. Вони заставлені від вас великою вашою щирістю, великою аж до трагіки любовю. Ви любите такою мірою, що вже не бачите й не чуєте, коли ваша любов переходить межі любови, бо вам здається, що ми менше від вас бачимо суть справи, що ми менше хочемо, чи менше горимо святим духом боротьби. Вам здається, що ми не з вами, коли ви йдете і вмираєте.

Не гніваємося на вас. Одного разу — не ви, а ті, що прийдуть по вас, будуть бачите те, чого не можете бачити ви. І вони пізнають вас тільки через нас. Через наше серце ви, що нас „бойкотуєте" по ваших таборах, що не хочете йти на наші відчити, чи не хочете купити цього зошита, „бо він нам ворожий", що кидаєте в нас камінням, — тільки через наше серце прояшовши, вас будуть бачити колись. І ми вам уже все дарували. Не бійтесь, що збойкотуємо вас. Ні. Ми вас не збойкотуємо. Ми вас знаємо більше, ніж знаєте ви самі себе.

Але все таки з цього ось місця скажу, бодай тим, що почують нас. Тим нечисленним, може трохи тверезішим, може навіть дещо більшим і ширшим: робите нам кривду. Несвідомо, але все таки кривду. Ми боремось більше, ніж ви. Ви чуєте тільки фізичне, ми чуємо також духове. Ми мусимо втримати ваш дух не для одного тільки часу, чи одного бою. Ми мусимо втримати його для століть, для тих, що будуть. Маємо страшну відповідальність, якої ви не знаєте.

Мені аж страшно, як подумаю, що між нами є люди, які не знають перших літер свого буття. Мені стигне в жилах кров, коли зважу за і проти і бачу більше „проти", ніж „за". Мені ніяково дивитись на світ, коли відчуваю, що люди живуть тільки порожнім тілом, що перетворилось в механізм. Маємо завдання більше, ніж створити міліцію, чи полк війська. Неймовірно більше.

Ні, мої дорогі ігноранти. Ми повинні створити більші, сильніші затони сили, ніж звичайні вияви нашого тіла. Маршируймо, співаймо, командуймо вправо й вліво, але все таки ми повинні в першу чергу викликати до бою з ворогом наш розум. Не ігноруймо цим добром людини. У світі нам потрібні не „хлопці", а люди. Розумієте, що це значить? Це значить, що без великого, мудрого, творчого осмислення дуже складної ситуації, в якій ми перебуваємо, немислима ніяка інша боротьба. Нам потрібно великих, творчих, сильних людей. Людей такого мірила, що не вмістяться в одному таборі там, де видають консерви, що не будуть бруднити рук вириванням газет свого партійного противника. Нам потрібно людей, що підуть у світ, що будуть скрізь, де міряють та виміряють справедливість. Нам потрібна велика, активна, творча інтеліґентна сила!

І от над цим якраз ми думаємо. В такому напрямку ведуться думи наших безсонних ночей Таке значення мають всі наші слова, що ми пишемо, а ви читаєте. Хотілося б тільки, щоб їх не тільки читали, але й належно розуміли. О, як дуже хотілося б!

А чого ви хочете від нас? Хочете, щоб ми належали до тієї ж партії, що й ви. Завдання для нас не легке. Поперше, що надто багато партій і ми не можемо розірватись на шматки. Подруге, для нас не партія мірило ідейного простору. Коли б ви були справедливими і бачили речі з різних боків, ви б не хотіли, щоб ми були у вашій партії, Ви б нам були вдячні, що ми не хочемо бачити одні дерева, а й цілий ліс. Кажете, що ви боретесь за волю України. Ми були б дуже бідними, коли б вам не вірили. Але будемо вас уважати ще біднішими, коли ви думаєте, що ми не боремось. Ми, ваші письменники, в яких ви кидаєте каміння!

Не просимо у вас допомоги у нашій тяжкій творчій праці. Знаємо, що ви нам її не дасте. Просимо вас тільки: не перешкаджайте нам! Вимагаємо від вас так мало. Може, коли ці мої слова прочитає нащадок, і він тільки зрозуміє, з якого болю і образи взяли вони свій початок в ці наші трудні і страшні дні.

А ви, мурівці,йдіть далі. За цей рік ви заложили підвалини. Ще рік — і люди світлої мислі та великої душі будуть бачити саму будівлю. Закликаю вас бути великодушними. Все інше додасться. — („Українські Вісті").

Ол. Луговий. Права застережені.

Дажбожі Внуки

I. НА ЧУЖИНІ МІЖ СВОЇМИ

43)

До добрих вчинків деяких людей необхідне примушувати силою. І ту силу ми, я вірю, матимемо!... Знаю, прийдеться боротися, боротьба буде важка й затяжна. Я, чомусь, вірю в себе!... Переможу! Певно, ніхто не знає своєї будуччини, не знає як довго житиме! Вірю, що диктувати мемо ми!...

— Він якийсь не свій! — шептала Залужна матері.

— Гарячковий! Має в голові ідеї! потиху та відказала.

Ірина дивилася на судженого з екстазою побожности. Не зводила з нього очей. Не знала, чим то собі пояснити, — в ній росла певність, що він переведе в життя свої задуми. Згадала свій сон. Вона буде його вірною подругою, щирою помічницею в його змаганнях. Минуть ще роки, вони добються свого. Вона не хоче слави, одначе... Як приємно жінці чутися своїм дружиною гордою, бувати з ним між людей, бачити загальне захоплення, і знати, що він її, нічий більше... Людям він уділює крихітку свого часу, свого знання, а увесь він, тілом і душею належить їй. Вона його цілує, обнимається, чується частиною його істоти. Млітиме від щастя! І те щастя заслужить, щоб гідною його бути...

Всі замовкли. Кожне як уміло перетравлювало мрії Ростислава. Віра в себе — гори зворушує з місця! Чи ж зможе цей ніжний, делікатний хлопчина, дитина майже, задуми свої зреалізувати? І в імя чого на увесь світ пориватися? Так! Нехай він в половині осягне свої задуми — і то буде велич! Коли б упав навіть в боротьбі, то з височини, з чогось великого, гарного. Може під впливом музики — будилася віра в молодят, бажання ня всіми силами помагати їм означену мету осягнути...

Мовчанку перервав Залужний:

— Добре, пане Ростиславе!... Одного я не розумію... В імя чого так діяти?... Людське життя коротке!

— В імя чого? — від озвався потиху. — В імя своє, ваше, батьків, Ірини. В імя власного, світом упослідженого народу, в імя України... В імя всього доброго і гарного в людстві...

— І кажеш, витримаєш? — батько спитав надто поважно.

— Витримаю! — син потвердив рішучо.

— Від щирої душі помагатиму тобі!

— Ці мрії, пляни, — справа дальших років, мета мого життя. Не повинен я того говорити, але якось у розмові вихопилося. Поки що, до осені вчитимуся хліборобства...

— Де, де!... Фізична праця не для тебе, — батько заперечив. — Поволі готуйтеся обоє до студій, щоб не перемучуватися пізніше.

— Готуватися нема потреби... Я ж маю свідоцтво про закінчення гімназії!... Ірина скінчила тутешню школу... Вступних іспитів не повинні жадати...

—Не знаю, певно!... Тобі можливо доведеться здавати якісь додаткові іспити. Треба загодя навести справки...

— То ще чотири місяці часу; Підготуюся, як що треба буде! — син заспокоїв!

— Справку наведемо цих тижнів. Пізніше підготовитеся... Та й з аплікаціями нема чого відтягати! — батько видав присуд.

— Але косовицю й жнива я таки працюватиму робітником! — настоював Ростислав...

— Зажди! Щойно ж пшениця посходила! Діждемо жнив, не дамо тобі дармувати! — потішала мати.

По вечері господар повів Ростислава по обійстю. Мати з дочкою осталися дати лад з начинням, у поміч Залужній. Оба робітники подалися по своїм ділам.

По загородах і хибарках порохкували поважні кабани, квичали невгомонні поросята й підсвинки. Тут же і дві льохи вилежувалися. В іншій загороді — шестеро телят-сисунів довірливо підійшли до господарів, обнюхали руки, убрання, намагалися ссати пальці. Їх почухали під головою кожного, й вони забралися, змірkувавши, певно, що цих двоє людей молока їм не дадуть, отже ними й не цікавилися. В курниках, обгороджених сіткою, порпалися галасливі кури, ґеґало з тридцяток гусей, з десяток чи більше індиків, важних, набундючених, наче багачі між мізерною біднотою в церкві. Батько підсміхнувся, привитав крилате царство голосним:

— Здорові були!

— Бул-м-лб!... Бу-л-л-б!... — нестерпно загвалтували індики, гей сотня вояків на привитання старшини. Ростислав засміявся. Весело усміхався батько.

— Як ви їх привчили?... Наче вояки відповідають на поздоровлення! — запитав Ростислав.

— Хто їх вчив? У них з уродження натура така! Ходять напиндившися, а хто крикне, чи собака гавкне, — вже лаються...

(Дальше буде).

Я. К.

Як жила та працювала українська молодь в Західній Україні перед війною?

(Надіслане до „Свободи").

Ця коротка стаття не зможе вичерпати основно історії української молоді, ані всіх проблем, звязаних з цею велитенською стихією, яка була охопила всю українську молодь на Західній Україні, а імя якій: служба Батьківщині. Охоплювала вона дійсно всю молодь, без різниці освіти, походження і матеріяльного положення на засаді, кожний на свойому місці в міру своїх сил та спроможностей.

Війна в 1939 р. застала українську молодь в Зах. Україні зорганізовану в найрізноріднiших товариствах та організаціях, які взаїмно себе доповнювали та співпрацювали. Правда, що подекуди цей велитенській зріст організованости української молоді мав часом і відемні прикмети. Причиною цього були часто специфічні політичні та економічні відносини і слаба політична виробленість в порівнанню з іншими народами. Одначе, незапереченою прикметою всієї молоді була ідейність, посвята та любов до Батьківщини так велика і ризиковна, що багато українських мислителів в противагу цьому видвигали велич т. зв. розумного культу героїзму та самопожертви.

Польща формальне була державою демократичною в якій м. ін. панував закон свободи товариств і зборів. Не зважаючи на велике бажання влади поліційними засобами зупиняти цей розвій українського життя — мудрі голови знаходили все якусь фірточку в законах кудою в потребі можна було вийти та як не цими, то іншими засобами осягнути бажану мету.

Само собою зрозуміле, що цілий розмах суспільної праці та її плянування виходило з кругів інтелігентських. Українське студентство та покінчена середньошкільна молодь вели перед. Так і підчас навчального року в своїх осередках, а ще більше впродовж літніх та зимових ферій обовязувала кожного суспільна праця, без ніякої матеріяльної винагороди.

Кожний університетський осередок (в Польщі, було таких 5) мав свою українську студентську громаду, яка гуртувала всіх високошкільників українців, без різниці політичних та релігійних переконань. Громада розпадалася на відповідні секції, в залежности від фахів та скількости студентів (медична, фармацевтична, правнича і ін., та, звичайно, секцію студенток).

В громаді велося працю загальну, святкуючи всякі роковини та улаштовуючи різного роду реферати, дискусійні вечорі і ін. Тут велося товариське життя, (громада мала все свою домівку, улаштовувалося вечірки, чайні вечорі, гри (шахи, пінгпонг, і ін.). Секція працювала більше по спеціяльностям підвищуючи фахові знання (випозичали фахові книжки, потрібне приладдя, розяснювали трудні наукові проблеми і ін.). Треба додати, що член української студентської громади на основі її правильника не смів належати до ніякої ворожонаціональної організації, навіть професійного чи запомогового характеру та брати участи в ворожонаціональному товариському житті.

Ідеологічне виховання студентства доповнювали ще корпорації. Дехто необізнайомлений ближче з діяльністю деяких корпорацій, не доцінював таких взагалі, а то й посміхувався, мовляв: забава в кодекси чести, емблеми, фехтування шаблями і ін. Одначе на ділі в українських корпораціях велася корисна робота, бо тут виховувано зокрема карність, точність, солідарність та товариське вироблення, так дуже потрібні прикмети нашій інтелігенції.

Крім цього основним завданням була робота освідомна (вивчувано українознавство та заправлювано до ширшого громадського та політичного життя). Цим поважним змістом різнилися якраз українські корпорації від німецьких та польських. Життя в таких студентських осередках було дуже багате змістом помимо того, що український студент зі своїх повчальних завдань вивязувався якнайкраще. Праця студентства у Львові, була ще живіща. Студенти допомагали в праці освітним товариствам, їздили в терен з рефератами та в цілях організаційних. Зокрема багато праці вкладали студентки. Опіка над політичними вязнями, суспільна поміч та праця в Союзі Українок це була їхня ділянка. Польські діячки нераз ставили своїм паням за приклад українок, жалуючись перед своїми, а то й публично на легкість польського жіноцтва, а й інші чужинці не могли надивуватись великій моральности і серіозности українських дівчат.

Українська суспільність видала в останніх часах велику кількість студентів. Вчили своїх дітей: селяни і ремісники, часто стягаючись з останнього. Треба зазначити, що їм це було не легко. Але майже всі, що кінчали середню школу, своїм остаточним завданням бачили вчитися дальше. На медицину, фармацію, техніку був т. зв. „нумерус клявзус", цебто в практиці попадало річно на кожний університет яких 5 українців. Зате інші факультети були майже без обмежень. Право та торговельні науки зокрема тішилися великою популярністю. На філософію записувалося мало, бо практично з неї майже ніхто не користав (професорами ставали виключно поляки, а в Рідних Школах місць було мало).

Матеріяльне положення студентів було доволі важке. Багато коштували оплати, книжки та удержання. Сини селян, робітників та дрібних урядовців майже засадничо мусіли якось доробляти, а якщо цього не могли, то майже голодували, хронічно не їли обідів, а жили виключно зупою та яриною з дешевих студентських кухонь. Стипендій не було, самопоміч могла помогти дуже незначно.

По закінченні студій перед тими, яких не обмежувало „нумерус клявзус" — ставала проблема — що дальше? Часом якийсь правник діставав слабо платну конципієнтуру в адвоката-патрона, по 5 роках якої і по зложенню державного іспиту міг відкрити самостійну канцелярію. Торговельник часом міг дістати працю в якомусь українському банку, чи іншого роду підприємстві, але багато, дуже багато оставало безробітними. Траплялося не рідко, що філософ скуповував ганчірки, або кури, чи гуси, що мав страґан з яриною, або таку ярину на клаптику батьківського города продукував — або відкривав, коли мав трохи грошей, власний малий інтерес. Дуже велика кількість з них ставали слабо платними організаторами „Просвіти", „Відродження" „Союзу Українок" і ін., суспільно-освітних товариств та були душею всеї праці в повітах. Вони вели курси неграмотних, вищі освітні курси та всякого роду практичні (городництва, серед жінок трикотарства, куховарства і ін.), уладжувано різного роду конкурси (плекання ярини, пасічництва, домашніх тварин і т. і.

Сільська молодь була згуртована також в різних секціях та окремих товариствах. Вона читала пресу та літературу, провадила спорт. Майже не було свідомого села без секції копаного мяча, ситківки, кошівки і ін. Всюди працювали руханкові товариства, Сокіл, Луг і ін. Молодь була активними членами протиалькогольного і протинікотинного т-ва „Відродження". Відбувалися імпозантні конгреси молоді, сокільські здвиги, рідношкільні та просвітні зїзди. Їх офіціяльні частини мали поважний характер та тривали часто декілька діб. Аматорських вистав, хорів, повітових спільних свят не злічити.

Слід згадати також про поважні робітничі організації „Сила" та „Воля", які гуртували велику кількість ремісничої молоді, а зокрема про відому робітничу орхестру „Зоря".

Т-во „Будучність" організувало домашню прислугу. Це було якби посередництво праці з однієї сторони, опіка над ними, та виховання з другої. Для них улаштовувано курси спеціяльні (підвищення клясіфікації домашної прислуги) та освітні.

Величезний гін до знання української молоді, величезна кількість студентства творили нову проблему (одначе більше в площині дискусійній) переріст інтелігенції. Вчитися на ремісника молоді люди хотіли рідше, кожен хотів йти на університет, хоч практично навіть діти інтелігентів ставали потім робітниками, чи ремісниками — а сини, дочки селян поверталі на рілю.

Польська влада, а не так вона, як опозиційні до неї польські групи добачували до чого допроваджують їхні методи — не давати людям праці по закінченні середньої чи вищої освіти. Переконували в парляменті владу про небезпеку цього явища, радили давати посади на заході (русін бендзе сєн асимільоваць). В результаті діяли лише поліційні методи. Ними влада старалася обмежити розріст культурно-освітної роботи, а з цим і зріст національної свідомости. Переводили труси, арешти, процеси. Створили навіть голосний в світі концентраційний табор в Березі Картузькій. Кожен студент, чи активний молодий селянин, ремісник, бодай раз мусів понюхати арешту, або заплатити адміністраційну кару за невинне ношення тризуба, чи співання заказаних пісень. Багато молодих покушало гумових палок підчас проти українських погромів листопадових свят, чи зеленосвяточних походів на стрілецькі могили. Багато з них довгі роки каралися як засудженці в відомих процесах, сотки в Березі Картузькій копали рови в воді по коліна, а на прикінці існування Польщі мало що не вилетіли у повітря. (На тиждень-два перед війною прокуратори видали наказ арештування всіх, що займалися культурно-освітною працею і людей підозрілих в політиці. Тюрми були повні, а вже з вибухом війни радіо несло якийсь таємничий приказ до місцевих суддейських органів. Це заповідало дальші репресії, на які одначе не було часу3.

Цілого балянсу тої праці ніхто не робив. Вправді, річні звіти поодиноких товариств виказували величезний зріст вглиб і вшир. Але живими свідками (жертви хіба станутъ на доказ на божім суді!) і доказовим матеріялом проробленої роботи є ті маси селянства і робітництва, що залишилися на рідних землях і своїми жертвами засвідчують свою свідомість, як і тисячі їх на скитальщині, що помимо всіх злиднів, непевної будучності працюють, живуть і творять.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ШІКАГО, ІЛЛ.

Спілка „Запороже".

На полудневій стороні нашого міста існує вже 34 роки будівельно - позичкове товариство „Запороже". Це одиноке українське товариство того роду, що пережило бурю фінансову в часах загально американської депресії і фінансового краху в роках 1930-34. Була колись у нас „Україна" і „Дніпро", та по них й слід пропав.

Нині спілка „Запороже" це поважна фінансова інституція вартости ¼ мільйона долярів.

Урядниками цеї інституції є вже молоді люди, які завели модерне діловодство й змодернізували офіс. Ці люди це члени У. Н. Союзу. На річних зборах, дня '7. травня, було одинокою журбою уряду, як дістати більше гроша на інвестиції. Бизнес йде добре, є багато зголошень на морґеджі та нема досить грошей, щоб ті морґеджі дати. Нема готівки, бо є замало наших людей шеровцями цеї спілки, а ще менше вкладають свої ощадности до неї, хоч у часі, коли банки платять '% від ощадностей, спілка до нині виплачує депозиторам 3%. Уділює морґеджі на 5%, як також приймa; корткореченцеві депозити та уділює позички на направу чи модернізацію будинків.

Більшість членів спілки це українці, хоч переглядаючи реєстр шеровців можна знайти сотнії мен іншого походження. Гарне імя спілки „Запороже" можна буде задержати ще довго, як українці на полудневій стороні міста цього захочуть іб удуть вести свої фінансові трансакці чіерез неї. Інакше спілка може опинитися колись в руках неукраїнської більшости, а навіть стратити славне імя, яке носить. Звичайно, це зараз не станеться, але це звичайний закон природи, що здорві й сильніші виходять наверх і перебирають провід. Спілка є знаною зі своєї жертвенности на українські народні потреби, тому треба й це мати на увазі!

Степан Куропась.

БРИДЖПОРТ, КОНН.

На допомогу скитальцям.

Подається до ласкавого відома всім, котрі бажають знати, що переводимо збірки на допомогу нашим скитальцям при різних нагодах, пересилаючи зібране на ту ціль, на яку переведено збірку. Місцевий Допомоговий Комітет помочи нашим братам і сестрам на скитальщині переслав тепер $300, з яких призначив $200 для скитальців, а $100 для Українського Конгресового Комітету. Гроші зібрано в такий спосіб: Збірка на весіллю в п. М. Велигорської $43.55; Збірка на весіллю в п. С. Лободинського $15.40; Товариство ім. Мих. Грушевського, У. Р. Союзу, влаштувало картову забаву, а весь дохід в сумі $65.61, передано на допомогу; Молодече товариство передало від Лейдіс Екзілерiс $70; Збірка на забаві в п. В. Бойка $37; З каси дано $68.44.

Хоч наша громада числом невелика, то однак завжди памятаємо за всі народні потреби і де тепер можливо зібрати якусь жертву на добру ціль і помочи нашим скитальцям чи боронити права України, то це й робимо. Не забуваймо й на будуче про ці збірки і ратунок наших рідних.

Мих. Галькевич, секр.

ТАНТОН, МАСС.

Зі свяченого.

В неділю, 27. квітня відбулось у нас спільне свячене і наш предсідник, Володимир Проницький, підніс, щоб в той день не забути теж і за наших скитальців. На цю ціль жертвували: М. Заверуха $10; а по $5: В. Проницький, К. Сідзінський, Г. Салата, К. Оліяр; по $2: В. Туркайло, К. Семеген; по $1: М. Попович, М. Злонкевич, А. Оліяр. Дрібними датками $7.25. Разом вислано до Зл. У. А. Д. Комітету $44.25.

ДІТРОЙТ, МИШ.

Памятка з уродин.

З нагоди уродин пані А. Сенкьів її знайомі зробили їй несподіванку, влаштувавши гарну вечеру заходами пань Кузик і Шиндяк, щоб тим пошанувати її працю в жіночих організаціях і на сцені. Та найприємніше буде для п-ні Сеньків, говорила пані Шиндак, коли не забудемо при забаві за наших скитальців. Зібрано $25 і передано їх п. Заблоцькому, касієрові місцевого Зл. У. А. Д. Комітету.

ДЛЯ КРАЩОГО ЗАВТРА КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

КЮНАРД НАЗНАЧУЄ ВІНСЕНТА А. ДЕМО

асистентом генерального менаджера пасажирів.

Це назначення проголосив сьогодні Г. П. Борер, генеральний менаджер пасажирів Кюнард Вайт Стар Лінії в Злучених Державах.

Вінсент А. Демо, новоназначений асистент генерального управителя пасажирів перевозового підприємства Кюнард Вайт Стар Лайн у Злучених Державах.

Вінсент А. Демо почав свою карієру в лінії Кюнарда ще в молодості. Він розпочав як хлопець до посилок, а опісля був помічником в департаменті подорожних. В 1929 р. він був назначений управителем департаменту прогульков г о, переводячи реєстрування пасажирів до всіх кінців світу на кораблях Кюнарда.

В 1937 р. п. Демо остав управителем відділу туристичного і займав це становище аж до 1940, коли під час війни він перейшов до англійсько-французької Комісії Закупна, а пізніше служив як офіцир у флотній резерві Злучених Держав і дослужився ступня лютенанта-командира в Семій Флоті, яка виконувала службу в Австралії й Новій Гвінеї. Після того він був перенесений до штабу адмірала Честера Нимица, а в р. 1945 приділено його до Вашингтону. Він діждався признання від адмірала з кінцем війни.

Після війни п. Демо вернувся знову до праці при лінії Кюнарда і тепер діждався важного становища асистента генерального менаджера пасажирського департаменту, разом з іншим подібним ветераном у службі, Джессі Л. Остином. (ог.)

ВПИСУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ЇХ БУДУЧЧИНУ.

ОРЛЯНДО, РОКІВ 87, ЗНОВ НА ПОЛІТИЧНОМУ ОВИДІ. — Ця стара людина, що перед нами на картині, це Віторіо Орляндо, італійський премієр з часів першої світової війни і один з тодішньої „Великої Чвірки". Його окружили репортери в хвилині, як йому доручено сформувати новий кабінет міністрів в Італії.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

З ЛЕМКІВЩИНИ ДО ПРУС.

Читаю рубрику в „Свободі" п. н. „Що пишуть?" з великим зацікавленням, зокрема це, що пишеться про мою Лемківщину. Хочу додати своє слово на те, щоб потвердити правду цього, що пишеться у цій рубриці. Я сам перечитав повно таких листів, а не посилаю їх до редакції тому, що їх є забагато та що всі вони писані на одну і ту саму тему про одну і ту саму біду. Та останніми часами зачинають доходити листи, з яких виходить, що з Лемківщини виганяють не за лінію Курзона, але до — Прус.

Цього тижня довелося мені читати кільканадцять листів від людей з сяніцького і ліського повітів, в котрих пишеться так:

„Нас повідомило польське військо, що до 4 годин маємо вибратися з села до найблищої стації зі всім своїм маєтком. Це було на 30-го квітня. Хто мав коня і віз, то міг дещо забрати, але більшеселяни не мали того „люксусу", а на плечах таскати своє добро кількаиадцять кілометрів було неможливо. Нам не сказали, де нас завезуть. По двох тижнях нас привезли у товарових вагонах над Балтійське море, до воєвідства Щецін".

В іншім листі пишеться так: „Я з батьком і мачухою заїхали до Прус, 3 кільометри від моря. Не знаю, де є моя сестра, бо нас розлучили на стації у Вільшаниці".

Лист був датований 19. травня. Дописка на листі з дати 12-го травня: „Я віднайшла свою сестру; 10 родин з Пашови, повіт Лісько, є близько нас, де решта, не знаємо. Нем аємо що їсти, алетрафилися нам служба і я зі сестрою ідемо на роботу за харч. Я маю всього одну спідницю і не маю в що перебратися".

З листів виходить, що 1-го травня вивезли людей з найблищих стацій на захід і навіть не сказали їм, куди їх повезуть. Розлучили не лиш односельчан, але і родини. Усадовили їх в Прусах над Балтійським морем у воєвідстві Щецін. Доми мають без вікон і дверей, а поля не посіяні. Дома лишили оброблені городи і поля, якими буде користуватись хтось другий. Тепер благають помочі з Америки, бо помруть з голоду. Питаються за адресами.

В одним з листів пишуть, що вивезли всіх людей з воєвідства Ряшів: українців і поляків.

Верхи Лемківщини лишилися пусткою на житло звірят і птахів. Яка ціль тої евакуації — покищо не знати.

В. Г.

ЩО ПИШУТЬ?

ЖИТТЯ В ЯРОЛАВСЬКІМ ПОВІТІ ПІД ПОЛЬЩЕЮ.

(З листу з повіту Ярослав, до сестри в стейті Делевар).

Дуже тішуся, що Вам добре поводиться. Коли подивлюся на Твої фотографії, то мені хочеться плакати, бо здається мені, що з Вами вже не побачуся. Коли б Ти, Дорога Сестро, поглянула на мене, як я виглядаю, то ледви, чи Твоє серце витримало б. У порівнанні з Вами я велика бідна і знищена. Як прийде неділя, то нема в що вбратися. Маємо по одній сорочці і ходимо в ній по 6 тижнів. А коли прийдеться прати, то мій син і внучок мусять сидіти голі но печі.

У нас велика біда, страшна дорожня. За 100 кг. жита треба заплатити 250 злотих, за пшеницю 300 зл., за 100 кг. бараболь 1,000 зл. Корова коштує 40,000 зл., а кінь 100,000 зл. А про матерію на вбрання то нема мови, щоб дістати. А ще маємо податки і Бог лише знає, як ми витримаємо. Той доляр, що я дістала від Тебе, то так як з неба впав.

Я думала, що куплю собі яку сорочину, але прийшла секвестрація, хотіли мені забрати останню коровину, то я мусіла доляра зміняти і заплатити податок у висоті 2,000 зл.

Як були в нас німці, то ми мусіли платити великі контингенти. Першого року від одної корови ми давали 800 літрів молока, другий рік треба було вже давати 1,000 літрів. Тоді для нас вже не осталося нічого. Коли приходили останні дні німцям, то ми мусіли їм віддати все, що лише в нас ще було остало: збіжжя, бараболі, клаки. Ми не мали навіть чим обсіяти поля і воно лежить облогом. Коней такий брак, що як хто наймає коня до роботи, то навіть не знати, як платити... Прошу Вас, пришліть нам хоч по одній сорочці, бо сюди приходять пакунки з Америки і не пропадають. Як можете, то пришліть для синків які старі вбрання, бо не мають у чім з дому вийти.

З НЕБЕС НА ДНО МОРЯ.— Це проф. Август Пікард, відомий французький науковець і дослідник стратосфери, що заповів, що тепер досліджуватиме морські глибини.

ВЕЛИЧАВИЙ ЗДВИГ АМЕРИКАНСЬКО - УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В НЮ ЙОРКУ.

(Докінчення зі стор. 1-шої)

співали Люба Ковальська (вечернична мати) Ольга Задорецька (Катерина), Марія Боднар, Ольга Онищук та Євген Крук в пісні „Закувала та сива зазуля". Режисером „Вечерниць", був Михайло Скоробогач. Грала орхестра Йосифа Снігура, диригував проф. Степан Марусевич.

В третій точці Український Молодечий Хор, в святочних вечірніх одягах відспівав М. Гайворонського „Думу" і „Ой загуду, загуду" зі сопрановим сольом Марії Полиняк-Лисогір та Козицького „Зелені Килими". Диригував проф. Степан Марусевич. Сольові виступи Марії Полиняк - Лисогір, що відспівала М. Гайворонського „Молитву", Єдлічка „Хустину", та уривок з опери Паглїаччі „Паяци" був на найвищому мистецькому рівні. Виступом скрипачки-віртуозки Донни Ґресько, що віграла Чайковського „Сентіментальний вальс" та „Ціґойнервайзен" Сарасати, публика була до тої міри одушевлена, що довго не „випускала" артистку зі сцени, домагаючись щораз нових додатків. На фортепіяні акомпаніювала Ольга Дмитрів, що була теж головою фестивального Комітету. Фестиваль закінчено відспіванням американського і українського національних гимнів. Вечері, в залях готелю Ню Йоркер відбулася ще товариська гутірка учасників Зїзду.

Зїзд Американсько - Української Молоді Нюйорської Метрополітальної Округи своїм успіхом перевищив всі покладані на нього навіть найсміливіші надії. Українська молодь дала незбитий доказ не тільки своєї молодечої енергії та великих спосібностей і вміння, але теж свого зацікавлення громадськими справами, своєї сильної волі і бажань не тільки брати активну участь в американсько-українському житті, але його поглиблювати та поширювати. Останній Зїзд нашої молоді був її великою пробою і треба ствердити, що ця молодь здала свій громадський іспит з відзначенням.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 15. травня 1947 року померла

ОЛЕСЯ НАСТАСОВСЬКА

членкиця Сестр. Любов, від. 177 У. Н. Союзу в Провіденс, Р. Ай.

Покійна родилася в Гусятині в Галичині. Полишила в смутку мужа Івана, сина Стенлі і невістку Джені.

Похорон відбувся 19. травня при участи рідні, членів і знайомих. — В. Їй П.!

С. Саска, секр.

Дня 17. травня 1947 помер у 54. році життя

АРСЕНІЙ ЛАБУНЕЦЬ,

член тов. ім. Івана Франка, від. 83 У. Н. Союзу в Филаделфії, Па.

Покійний походив зі села Судільки, Волинська губернія, Вел. Україна. До Тов. вступив в 1917 році і був діяльним членом протягом 30 літ. Полишив жену, сина і дочку.

Похорон відбувся 21. травня при участи родини, членів і приятелів. Похоронено на цвинтарі Овкленд. — В. Й. П.!

С. Чорномаз, секр.

Дня 23. травня 1947 року померла

МАРІЯ ВАДИКА,

членкиця Тов. Запорозька Січ, від. 67 У. Н. Союзу в Ансонія, Конн.

Покійна походила з села Тирява Сольна, пов. Сянок. Полишила двох синів, Емілія і Володимира, дочку Юлію, заміжну Куннінггем, три внуки і двох братів.

Похорон відбувся 25. травня, в годині 2. пополудні, в церкві св. Петра і Павла в Ансонії, Конн., а відтак на цвинтар св. Петра й Павла в Дерби, Конн. — В. Їй. П.!

І. Пиріг, секр.

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ... КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ „ПЕЙРОЛ СЕЙВІНГС"

Кожний, хто бажає, щоби прислане ним оголошення **пошукувань родини і знайомих різних скитальників** було поміщене у „Свободі" безплатно, хай вишле таке оголошення впрост до

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

Хто бажає, щоби прислане ним оголошення було **поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне, то хай разом з оголошенням пришле гроші. Одноразове оголошення, розміру 1½ цаля в одній колюмні, коштує $1.00.**

Адм. „Свободи".

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. Допом. Комітету, просимо зпочатку листа подати, в якій групі і під яким числом є дана особа.

• • •

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

6948 а). Олійник Миколи і Василя від Савчук Романа з с. Пересипа, Сокаль.

6948 б. Мусійовська Анни, Климчичка Анни, Купак Михайла від Гальський Івана з с. Канюшки Кор., Рудки.

6948 в). Вуйків Анастазії від Стефанів Осипа з с. Ліщовате, Сяні к.

6948 г). Баран Михайла і Дмитра від Баран Харитона з с. Вовче, Турка.

6948 г). Висоцький Василя від Данилко Петра з с. Пяновичі, Самбір.

6950. Єндзевич Онуфрія з с. Лопушниця, Добромиль, від Лисак Ольги (Женецька).

6951. Альтгавз Марії з села Золота Свобода від Головатий Степана.

6952. Постернак Марії і Дмитра з с. Великі Мости від Мартинців Андрія з с. Слобода Золота.

6953 а). Нениц Йосифа з Підгаєць від Надбережна Ольги і Михайла.

6953 б). Шопа з с. Підліскі, Львів, Дзюба з Кізлова від Басальська Анни (Сомофал).

6953 в). Літинський Володимира від Літинська Софії (Гайданович).

6953 г). Герета з Підгаєць від Герета Гриця.

6955. До родини і знакомих Куцкий Теофіля від Дячук Анатанини (Ястрембська) з Тернополя.

6956. Середа Костя з с. Диниська, Рава Руська, від Петришин Никифора.

6957. Ярошевич від Павлюк Анізії з с. Горичево, Володимир Вол.

По інформації писати до: **United Ukrainian American Relief Committee**

P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

В запитах просимо конечно подавати групу і число.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

—o—

ШИКАГО, ІЛЛ. — Бр. св. Юрія від. 379, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться 8. червня, в годині 12:30 зполудня, в Домі Від. У. Н. Союзу, 845 Н. Вестерн Еве. Просимо членів прийти на час, бо є важні справи. — За уряд: Г. Бобик, предс.; М. Федишський, кас.; В. Пилипів, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. — Чсертьрічні збори Сестр. Благовіщення, від. 125, відбудуться в неділю, 8. червня, в год. 12:30 зполудня, в парохіяльній гали при Оклей і Райс ул. З огляду на важні справи просимо членкиць прийти на час. — Ксеня Плитяк, предс.; Петронеля Яворська, кас.; Іванка Подола, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Збори Тов. Сокіл, від. 336, відбудуться в неділю, 8. червня, в годині 1. пополудні. Просимо всіх членів прийти на збори і вирівнати свої вкладки. Також просимо привести з собою своїх знакомих і записати їх в члени Тов. Сокіл. — Г. Степанек, предс.; Г. Кісіль, секр.-кас.; Т. Кальмук, рек. секр.

ОЛІЕН, Н. Й. — Тов. Запорозька Січ, від. 363, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 8. червня, в год. 2. пополудні. Прсимо членів прийти на ці збори, бо є справи, котрі повинні обходити всіх членів. Контр. комісія дасть свій звіт на цих зборах. — Г. Підскальний, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Тов. Запорозька Січ, від. 251, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 8. червня, зараз по другій Сл. Божій, в церковній гали. Просимо всіх членів прийти на час, бо є дуже важні справи. Довгучих членів напоминаємо вирівнати свої вкладки перед піврічними зборами. — За уряд: Н. Страп, предс.; Й. Керик, секр-кас.

КЕМПБЕЛ, О. — Тов. Сокіл, від. 218, повідомляє місцевих і позамісцевих своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 8. червня, в годині 2. попол., в Над Домі, 165 Гордон Еве. По піврічнім звіт урядників і контролі будуть важні справи до полагодження і роздання дивіденди з У. Н. Союзу. Пригадуємо довгуючим членам, щоб сплатили свій старий довг. Родичі, котрі маєте діти, що ще не є членами У. Н. Союзу, дайте їх вписати до своєї рідної організації, бо таких добрих привілеїв не дає жодна інша асекураційна компанія. Не явившийся на піврічних зборах член заплатить кару приписану ухвалою. — Уряд.

МОНЕСЕН, ПА. — Повідомляємо членів Бр. св. Ап. Петра й Павла, від. 338, що місячні збори відбудуться в неділю, 8. червня, в год. 2. пополудні, в українській галі, 213 Скунмекер Еве ріг 2. вул. Просимо всіх членів прийти і заплатити свої місячні вкладки. — За уряд: М. Коваль, предс.; М. Куць, секр.-кас.

ПОШУКУЮТЬ

ПРОКОПА і ПАРАСКЕВІЮ ЮСЬКІВ

із Болехова (Галичина) пошукує кузинка **ДУМАНСЬКА ЮЛІЯ** із Болехова, тепер на скотальщині в Німеччині. Прошу писати на адресу:

DUMANSKA JULIA
Eschwege/Kassel
Boynenburgenstr. 5A,
U. S. Zone, Germany

Пошукую

ТЕКЛІ ГОГОЛЬ

з села Говчинець, повіт Заліщики, Галичина, замужна за **КОСТЮКА.** Маю відомість від жінки **Юрка Турчика** з того самого села, котра вислана до Польщі, шукає за вами. Голоситись на адресу:

DMYTRO KASZIL
6323 So. Sacramento Ave.,
Chicago 29, Ill.

ВАСИЛЬ і ІВАН ФІС

із Устянови, пов. Ліско, пошукують своїх вуйків:

ІВАНА і СТЕФАНА ФІС.

Дорогі, наші вуйки, просимо Вас сердечно, зголоситься до нас на адресу:

FIS IWAN
Jager Kaserne Bl. III/6,
Mittenwald,
Bavaria, Germany, U. S. Zone

НАЙДУТЬ ЗАНЯТТЯ

ЖІНКИ середного віку, може бути скиталка, до загальної домашної роботи, троє дорослих людей в родині. Спання на місці, або деінде. Нема варення. Треба рекомендації. Добра платня. Пишіть:

H. J. P. c/o SVOBODA
P. O. Box 346,
Jersey City, N. J.

ТАРЗАН, ч. 1611. Засідка.

Товна була певна, що Тарзан хотів її покинути, тому вона потайки подалася долі рікою.

У міжчасі Тарзан при помочі Кристини швидко збудував малий сплав.

Потім вони вибралися долі рікою, тримаючися берега, щоб не попасти на водопад.

Саме тоді на березі долішнього бігу ріки ждала зависна Товпа із своїми дикими товаришами наче статуя.